



Malmö stad

Grundskoleförvaltningen

Dokumentnamn Rutin för undervisning i svenska som andraspråk för Malmö stads grund- och grundsärskolor			
Typ av dokument Rutin		Organisation Grundskoleförvaltningen	
Beslutsinstans Förvaltningsledning		Dokumentägare Pedagogisk Inspiration Malmö	Diariernr
Beslutsdatum 2018-03-27	Revisionsdatum	Bör uppdateras före	Gäller till
Utgångspunkt/underlag			

Rutin för undervisning i svenska som andraspråk för Malmö stads grund- och grundsärskolor

Skolförordningens 5 kap. 14–15 § styr vilka elever som ska ha undervisningen i svenska som andraspråk.

Svenska som andraspråk

14 § Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för

1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål,
2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och
3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

15 § Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska.

Svenska som andraspråk får därutöver anordnas

1. som språkval i grundskolan och specialskolan,
2. som elevens val, eller
3. inom ramen för skolans val

I Malmö stads grundskolor och grundsärskolor ska följande rutiner följas:

Beslut

Rektor beslutar om undervisning i svenska som andraspråk. Särskild beslutsblankett ska användas. Blankett finns på Komin.

Inför beslut

Beslutet om undervisning i svenska som andraspråk ska bygga på en kvalitativ bedömning av elevens hela språk. Företrädesvis bör en performansanalys (se bilaga 1) ligga till grund för bedömningen. Lärare i svenska som andraspråk har kompetens att göra en sådan bedömning.

En kartläggning av elevernas språkdomäner (se bilaga 2) kan identifiera de elever som har ett eller flera andra umgängesspråk än svenska. Läraren i svenska som andraspråk bör därefter göra en performansanalys på dessa elever för att säkerställa behovet av undervisning i svenska som andraspråk. Om denna kartläggning sker redan i förskoleklass underlättar det för rektor att inför höstterminsstart åk 1 kunna fatta beslut så att elev med behov redan från början får undervisning i svenska som andraspråk.

Nyanlända elever ska undervisas i svenska som andraspråk. Här behövs som regel ingen performansanalys göras. Som nyanländ räknas en elev i fyra år från det att eleven anlänt till Sverige, förutsatt att eleven anlänt efter skolstart i åk 1.

Vid inskrivning av ny elev ska rektor fatta beslut utifrån dokumentation från tidigare skola eller bedömning enligt ovan.

Information till vårdnadshavare

Rektor ansvarar för att elev och vårdnadshavare får information om beslutet, grunderna för beslutet och syftet med undervisning i svenska som andraspråk. Ett stöd för ett sådant samtal finns i bilaga 3 - Information om svenska som andraspråk.

Undervisning och bedömning

En elev kan enbart ha undervisning i svenska *eller* svenska som andraspråk. Eleven kan följaktligen enbart få omdöme och betyg i det svenskämne eleven undervisats i.

Behörig lärare i svenska som andraspråk kan undervisa eleven antingen i samma undervisningsgrupp som svenska eller i en separat undervisningsgrupp där eleven får all sin undervisning i svenska som andraspråk.

För att följa elevens andraspråsutveckling kan läraren i svenska som andraspråk med fördel använda Skolverkets bedömningsmaterial

Bygga svenska eller performansanalys. Senast vid slutet av varje läsår ska läraren i svenska som andraspråk meddela rektorn om en elevs behov av svenska som andraspråk kvarstår.

Avslut

En elevs behov av undervisning i svenska som andraspråk kan upphöra under tiden i grundskolan. Rektor beslutar om avslut efter bedömning av elevens utveckling och behov och dokumenterar detta beslut. Använd blanketten *Beslut om undervisning i svenska som andra språk*, som finns på Komin.

Huvudmannens uppföljning av skolornas användning av rutin för undervisning i svenska som andraspråk.

Utbildningscheferna följer upp användningen av rutinerna kring undervisning i svenska som andraspråk i kvalitetsdialogen.

Vad är performansanalys?

Performansanalys har utvecklats som en lingvistisk metod för att beskriva hur ett andra språk växer fram. [Den] utgår från interimspråksteorin och syftar till att ge en allsidig bild av inlärarens språkliga kompetens. Vid en sådan analys beaktar man alla de strukturer inläraren använder sig av och jämför det som inläraren har klarat av med eventuella felaktiga formuleringar för att få en helhetsbild av den aktuella språkliga kompetensen.

Språkutveckling är ett kontinuum som inte kan beskrivas med några kryss i färdiga enkla scheman. Olika delar av språket utvecklas i olika takt. Genom performansanalysen plockar man isär språket och analyserar varje komponent för sig för att få en nyanserad bild av helheten.

(Abrahamsson och Bergman 2014: 35-36)

Vid en performansanalys analyserar man elevens skriftliga eller muntliga produktioner och bedömer utifrån följande rubriker:

- Kommunikativ kvalitet
- Innehållslig kvalitet
- Språklig kvalitet
- Skrivregler/uttal
- Kommunikationsstrategier
- Förtjänster
- Utvecklingsområden

Stödmaterial i form av bl.a, teorier om andraspråksutveckling, frågor att ställa vid analys samt mallar finns i Abrahamsson och Bergman (2014), *Tankarna springer före - att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Liber, Stockholm.

Kartläggning av språkdomäner

Elevens namn: _____

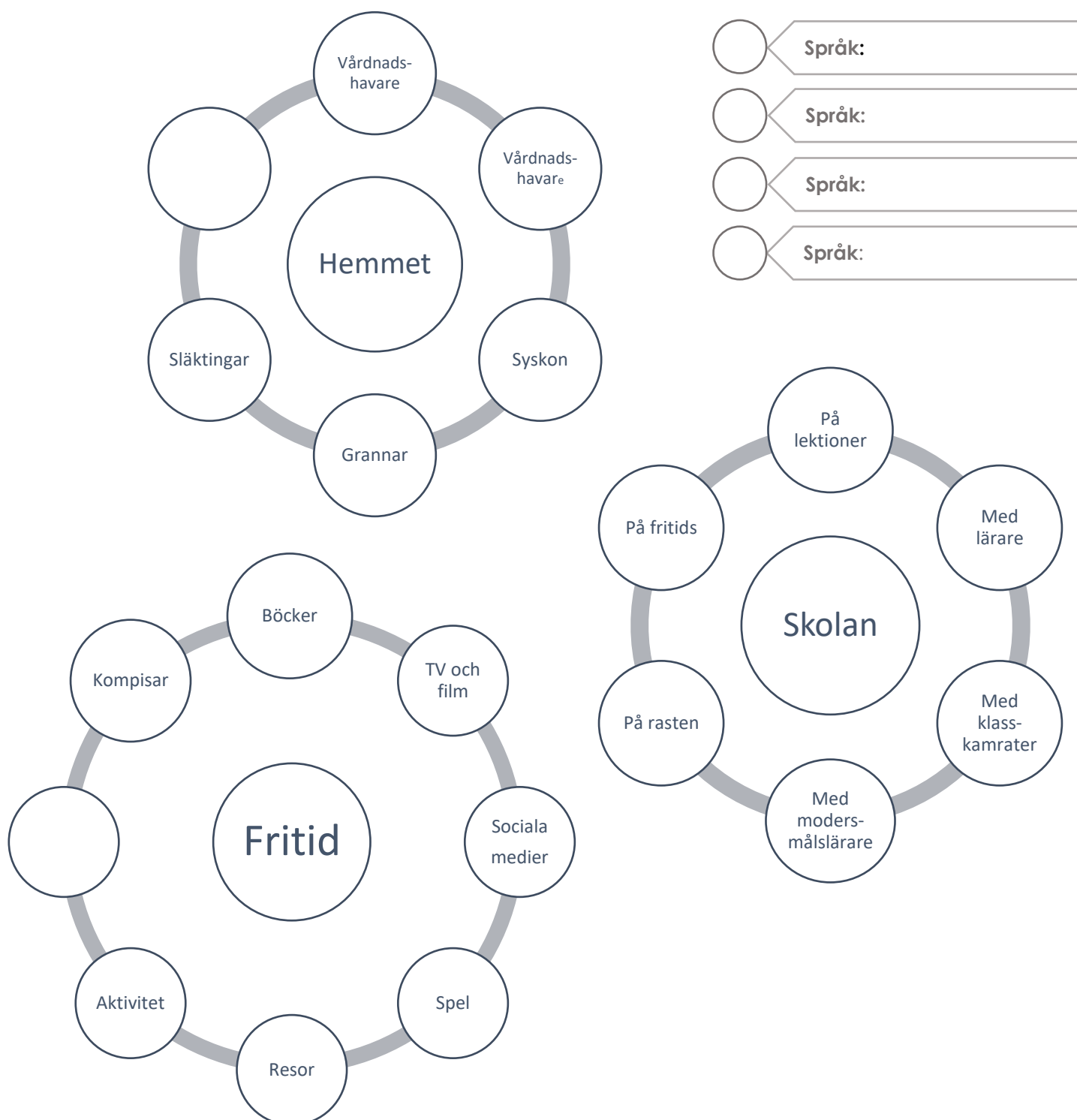
Datum för kartläggning: _____

Elevens födelseland: _____

Nyanländ Nej Ja Tid i Sverige: _____

Vårdnadshavares modersmål: _____

Språk som talas i hemmet: _____

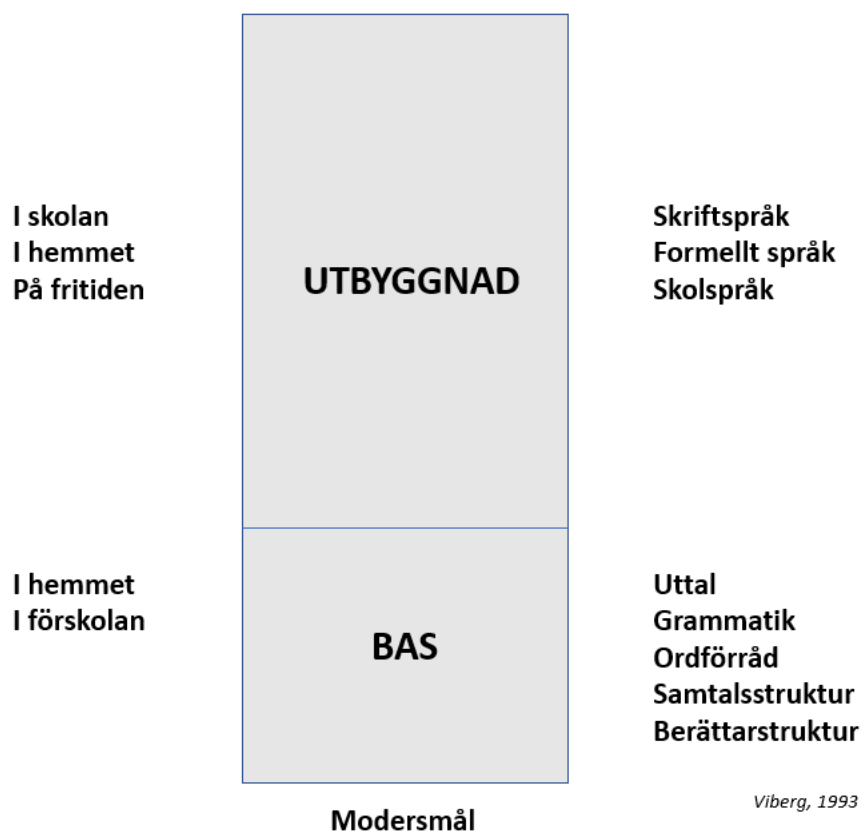


Bilaga 3 - Information om svenska som andraspråk

Vilka är skillnaderna mellan ett första- och ett andraspråk?

Det språk som ett barn i en enspråkig miljö utvecklar före skolstart brukar kallas *basen* av språket. Basen består av kunskaper kring grundläggande grammatik t.ex. ordföljd i huvudsats och bisats, böjning av ord och markering för olika tempus, samtals- och textstrukturer och mellan 8000 och 10000 ord. Dessutom behärskar barnet uttal av språkets alla ljud, intonation, betoning och tonaccenter. Basen är ett helt muntligt språk som fungerar för de syften och i de kontexter som barnet befinner sig.

Undervisningen i skolan bygger vidare på denna språkliga bas för att utveckla ett skolspråk eller ett akademiskt språk. Varje år utökas t.ex. ordförrådet med ca 3000 ord. En elev som har sin bas på ett annat språk än svenska behöver undervisning i den svenska basen. Det får hen genom att följa kursplanen i svenska som andraspråk. Om bedömningen av andraspråket visar att det finns luckor i antingen basen eller den för åldern förväntade utbyggnaden behöver eleven undervisning i svenska som andraspråk.



Viberg, 1993

Vilken är skillnaden mellan svenska och svenska som andraspråk?

De båda kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk är mycket lika. Svenska som andraspråk är inte ett lättare ämne utan ett svenskämne med explicit undervisning och möjlighet för eleverna att utveckla basen i svenska samtidigt med utbyggnaden av språket. [Här finns en tydlig jämförelse mellan de båda svenskämnen.](#)

Svenska som andraspråk ska ge en explicit undervisning i uttal, språkbruk, ordförråd och ordbildning, vilket bidrar till utveckling av den språkliga basen. Vidare ges kommunikativa strategier stort utrymme i svenska som andraspråk eftersom de är verktyg för lärande i alla ämnen och viktiga då man utvecklar ett andraspråk. För att se till att tid finns för dessa delar i svenska som andraspråk arbetar man inte med svensk språkhistoria och nordiska språk.

Kan man bli klar med svenska som andraspråk?

Varje år kommer en bedömning att göras av elevens andraspråsutveckling. Undervisning i svenska som andraspråk kommer att ges så länge behov finns enligt bedömningen.

Det tar i regel fem till sju år att utveckla ett andraspråk så att det fungerar som ett verktyg för lärande. Kraven ökar hela tiden under skoltiden. Stora textmängder möter eleverna redan i åk 4 och krav på läsförståelse ökar hela tiden i alla ämnen. Svenska som andraspråksundervisning utvecklar de språkliga förmågor som krävs. Att fortsätta med svenska som andraspråk under hela grundskolan kan ge eleven förutsättningar att nå de högre betygen. Ett betyg i svenska som andraspråk värderas lika högt som ett betyg i svenska.

Man brukar säga att eleven ska följa kursplanen i svenska som andraspråk tills hans språkliga nivå motsvarar hans kognitiva nivå.